

можливостей, створює стійку мотивацію до навчання та визначає постійну потребу в самостійному здобутті та вдосконаленні знань.

Результатом проектної діяльності є формування наступних компетенцій [3, с.37]:

- 1) самостійний пошук, аналіз, узагальнення та критичне осмислення інформації;
- 2) проведення експерименту;
- 3) обробка отриманих даних та виділення найбільш суттєвих результатів; формулювання висновків;
- 4) готовність до роботи в команді (комунікативність, готовність до компромісу, прийняття рішень);
- 5) культура мовлення;
- 6) рефлексія колективної роботи та аналіз творчого здобутку кожного;
- 7) формування альтернативних підходів до рішення проблеми.

Проектна діяльність закладає психологічні основи практичної успішності та розвиває практичний інтелект, що є значущою передумовою досягнень в реальній праці [4, с.207], сприяє індивідуалізації, диференціації, гуманізації навчання, реалізує комплексний підхід до формування ключових компетенцій.

Література

1. Бондаренко С.Ю. Формування в учнів ключових компетенцій у процесі науково-дослідної та проектної діяльності / С.Ю. Бондаренко // Педагогічний вісник. – 2012. - № 1. – С.71.
2. Буднік С. Формування дослідницьких умінь засобами проективної діяльності / С. Буднік // Молодь і ринок. – 2012. - № 7. – С.127 – 129.
3. Колчин А.А. Психологические основы проектной и исследовательской деятельности школьников / А.А.Колчин // Психология обучения. – 2012. - № 10. – С. 34 – 37.
4. Лазарев В.С. Метод проектов в образовании: новое понимание /В.С. Лазарев // Народное образование. – 2012. - № 8. – С. 205 – 211.

ФОРМУВАННЯ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИНИХ ЗНАТЬ У СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Г.Л. Кушнір
м. Полтава, Україна*

Кожна людина за своєю природою прагне спілкування, здобуття нової інформації, нових вражень, емоцій, в результаті здійснення певного виду діяльності. Таке прагнення людини, дозволяє їй включитися в соціум та стати його частиною. Піднятися на новий щабель розвитку, здобути знання молодим людям допомагає процес навчання та розвитку, під час вивчення програмних і позапрограмних курсів на основі категорій дидактики. Дидактика – це галузь педагогіки, яка розробляє теорію освіти і навчання, виховання у процесі навчання [5, С. 78]. При навчанні дуже важливо робити прив'язку до свого рідного краю, своєї Батьківщини. Тому формування краєзнавчих знань є однією з необхідних умов підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

У психологічній і педагогічній літературі з географії краєзнавство представлено, як спрямованість особистості на явища і предмети середовища в якому ми проживаємо, і паралельно дослідження цього середовища. Також краєзнавство є однією з складових багатьох наук, наприклад, географії, біології, педагогіки, етнографії, історії, та інших.

На сучасному етапі вивчення рідного краю краєзнавство виступає універсальною дисципліною, однак трактування самого терміну та його суті залишається відкритим поняттям і дотепер. Методично-наукова та понятійна основа краєзнавства вибудовувалася протягом тривалого часу. Питаннями географічного краєзнавства цікавилися багато вчених, зокрема за радянської доби М.Баранський, О.Барков, О.Борзов, І.Матрусов, Ю.Саушкін, К.Строєв.

В Україні розробкою методологічної бази краєзнавчої роботи займалися О.Діброва,

К.Дубняк, Я.Жупанський, В.Замковий, Ф.Заставний, І.Ковальчук, М.Костриця, М.Крачило, В.Круль, В.Кубійович, О.Маринич, Я.Мариняк, Ф.Матвієнко-Гарнага, М.Откаленко, І.Ровенчак, С.Рудницький, С.Русова, І.Тесля, О.Шаблій, Є.Шипович, П.Шищенко, М.Янко та інші.

Розглядаючи наукові підходи до вивчення краєзнавства встановлено, що його вважають науковою дисципліною та методом дослідження краю, або дидактичним принципом, навчальним предметом, методом навчання і виховання тощо. На потрійному трактуванні терміну „краєзнавство” свого часу ще наголошував і К.Дубняк, зауважуючи, що „...1) краєзнавство – це тільки метода наочно студіювати природничі й економічні науки; 2) краєзнавство – це пропедевтичний курс елементарної шкільної географії («родиноведєние»); 3) краєзнавство – не тільки метода, але й самостійне, цілком визначене коло систематичного знання зі своєю власною метою” [2, С. 45].

На основі цього, М.Костриця виокремив три осоновні функції краєзнавства: 1) педагогічну, яка визначає краєзнавство як метод, дидактичний принцип, за допомогою якого можна підвищити навчально-виховний процес; 2) пропедевтичну – курс елементарної шкільної географії ("Географія рідного краю"); 3) складову частину географічної науки з усіма притаманним для неї методами дослідження [3, С. 36].

К.Д. Ушинський був одним з перших, хто звернув увагу на необхідність розвивати в дітей вміння відчувати місцевість, вміти на ній орієнтуватися. Педагог-гуманіст уперше визначив краєзнавство як педагогічне поняття, виділяючи суспільний, освітньо-виховний і педагогічний аспекти. У методичному аспекті цінною є його думка про краєзнавство як засіб реалізації міжпредметних зв'язків [4, С.186].

В.Сухомлинський у своїх працях приділяв важливе місце краєзнавству, як засобу, за допомогою якого досягається всебічний розвиток особистості.

При формуванні краєзнавчо-туристичних знань у студентів обов'язковим є використання краєзнавчого принципу. Краєзнавчий принцип – це один з педагогічних принципів навчання, який за допомогою уточнення фактів, розкриття їх суті, підтверджує, чи спростовує явища навколишнього середовища.

Краєзнавчий принцип передбачає встановлення зв'язків між вивченням природничих дисциплін та тими знаннями, які здобуваються студентством, під час дослідження рідної місцевості в польових умовах. Теорія пізнання засвідчує, що через зорове споглядання явищ, предметів, процесів оточуючої дійсності ми сприймаємо світ та переосмислюємо його. Тому дуже важливим є під час процесу формування краєзнавчо-туристичних знань поживлявати аудиторні заняття виходами на природу, які допоможуть краще зрозуміти явища навколишньої дійсності.

Основою формування знань у студентів мають бути різноманітні методи навчання. Метод навчання – це взаємопов'язана діяльність викладача та студентів, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток [1, С.275].

Методи навчання поділяють на загальні, ними можна користуватися при викладанні будь-яких дисциплін і спеціальні, вони застосовуються при викладанні лише окремих.

Для викладання краєзнавчих дисциплін доречно використовувати методи навчання за специфічними особливостями навчально-пізнавальної діяльності: 1. пояснювально-ілюстративний при такому методі викладу матеріалу викладач подає студентам інформацію про краєзнавчо-туристичні знання, завдання ж студентів у свою чергу сприймати цю інформацію та намагатися запам'ятати головне. Даний метод може застосовуватися не лише в аудиторії, але й поза її межами; 2. репродуктивний викладач пояснює завдання, а студенти шляхом аналогії вчаться репродуктивно відтворювати вирішення, наприклад задач, застосовуючи алгоритм, поданий викладачем; 3. проблемного виконання: викладач ставить проблему з області краєзнавчо-туристичних знань і сам її поступово вирішує, а студенти слідкують за ходом розв'язання проблеми; 4. частково-пошуковий: викладач формулює проблему, а студенти шукають шляхи її вирішення під його керівництвом; 5. дослідницький:

викладач ставить перед студентами краєзнавчо-туристичну проблему, а вони самоотужки шукають шляхи її вирішення, підбирають краєзнавчі матеріали, наочність, яка підтверджує достовірність їх висновків. Також у комплексі з перерахованими методами навчання використовують наочні методи, за допомогою яких відбувається візуалізація краєзнавчого матеріалу, а відповідно і краще розуміння суті знань. Усі перераховані методи навчання мають бути підкріплені живим спогляданням, виходами на природу, з метою дослідження навколишнього середовища.

Таким чином, при формуванні краєзнавчо-туристичних знань студентів мають застосовуватись не лише словесні методи навчання, а й наочні. При застосуванні наочних методів відбувається візуалізація вивченого матеріалу, що сприяє кращому засвоєнню знань, розумінню їх суті. В студентів природничих спеціальностей, у зв'язку зі специфікою навчання, яка базується на явищах і процесах, котрі відбуваються в навколишньої дійсності, мають проводитися виходи на природу, туристичні подорожі, зльоти, експедиції.

Література

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Н.П. Волкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
2. Дубняк К. Що таке краєзнавство / Дубняк Кость // Історія української географії. – 2005. – Вип. 12. – С. 44-47.
3. Костриця М.Ю. Географічне краєзнавство: актуальні питання теорії / М.Ю. Костриця. // Географія та основи економіки в школі. – 1999. – №3. – С. 35–37.
4. Ушинский К. Избранные педагогические произведения / К. Ушинский. – М.: Просвещение, 1978. – 557 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. Посіб. Вид. 2-ге, випр., доп./ М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.

ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ"

*Т.В. Лаврут, Р.І. Пахомов, В.А. Куц
м. Полтава, Україна*

На сьогоднішній день компетентнісний підхід як досягнення західної педагогічної думки заповнив наш нинішній вітчизняний освітній простір.

В українській вищій школі з 2010 року професійна підготовка на вищому кваліфікаційно-освітньому рівні включає в себе загальнообов'язкове вивчення такої навчальної дисципліни як "Охорона праці в галузі". Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Основні професійні компетенції, здобуті в результаті засвоєння програми навчальної дисципліни "Охорона праці в галузі" включають: готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах; здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях; здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій; здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці; управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві; впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі, готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації тощо.